

Piet Ruiter: kapper en lokale fotochroniqueur

Wie heeft de in 2013 overleden Medemblicker Piet Ruiter nou niet gekend? Vele mannelijke Medemblickers werden in hun jeugd jaren naar de kapperszaak in het Bagijnhof gestuurd om door Piet, zijn vader of broer te worden 'bijgepunt'. Niks geen afspraak maken, maar gewoon op de bank je beurt afwachten en horen welke nieuwtjes de immer aanwezige oudere mannen onder elkaar tijdens het wachten én roken uitwisselden. Ook Piet nam onder de kappershandelingen gewoon deel aan de gezellige conversatie!

Zijn fotografiehobby pakte Piet erg serieus op. Hij had geen vaste thema's of onderwerpen maar zag zichzelf vooral als een soort chroniqueur die allerlei zaken, gebeurtenissen en alledaagse zaken in 'zijn' stad voor het nageslacht wilde vastleggen. Dat hij daar zeer goed in geslaagd is, spreekt hopelijk uit onderstaande bijdrage.

Een woord vooraf

Piet Ruiter heeft veel fotomateriaal nagelaten aan onze vereniging. Een grove schatting is dat er ca. 50 kg aan fotoalbums geschonken is. De overige (vele) albums, die niet betrekking op de stad Medemblik hadden, zijn aan familieleden of kennissen geschonken. De diversiteit van zijn oeuvre gaf ons aanleiding om hier in dit Jaarboek een artikel aan te wijden. Veel van de hier gepresenteerde persoonlijke gegevens zijn ontleend aan een vraaggesprek met zijn weduwe, mevrouw Corry Ruiter-Moerkens.

Piet werd op 19 november 1930 geboren en is overleden op 11 januari 2013. Hij was de op-één-na jongste van twee broers en zes zussen. Ze zijn bijna allemaal overleden. Een zus van Piet hielp hun vader (ook kapper) in de kapperszaak: inzepen, nek uitscheren. Zij is indertijd verhuisd naar Canada, waar Corry en Piet regelmatig naar toe gingen. Ook daar is een groot deel van de familiealbums terecht gekomen.

Piet en Corry hebben eerst op de hoek van de Torenstraat met de Breedstraat (tegenover de ingang van het Weeshuis) gewoond. Daarna zijn ze verhuisd naar het Van Houweningepark, naast café 't Vosje (over 't Vosje later meer). Uiteindelijk kwamen ze op hun mooie stek, Bagijnhof 31, terecht, waar ze tot 2001 gewoond en gewerkt hebben. Piet wilde eigenlijk niet meer verhuizen. "Als ik naar de buitenwijk moet, dan ga ik dood".

Een nichtje heeft, samen met Corry, Piet uiteindelijk overgehaald om te verhuizen naar Ridderstraat 17, een gerieflijke woning, waar ze nog 12 jaar samen geleefd hebben.

De kapperszaak

In zijn kapperszaak had hij flink wat aanloop van regelmatig terugkerende klanten: Willem Kleybroek, Okko Stegmeier, Willem Grooteman, Jan Visser, Gerard Keizer, om maar eens een paar te noemen. Jan Visser liet zich 3 keer per week scheren. Toen Piet op vakantie naar Canada wilde, vroeg Jan hoe dat nou moest met zijn scheerbeurten. Piet heeft toen een scheerapparaat voor hem gekocht en hem geleerd hoe dat moest. "En als het niet lukt, moet je de zuster maar vragen."

Piet Grooteman ("Piet, wat kost een pond spek van 35 centen?" "Ik zal effe aan vader vragen.") leefde samen met twee zussen, later met één zus, in de Torenstraat. Op een bepaald moment kwam de wijkzuster bij Piet of hij even bij Piet Grooteman wilde kijken. Bleek Piets zus dood op de stoel te zitten. Als kapper kom je van alles tegen.....

Willem Kleybroek vierde in 1981 dat hij 50 jaar in St. Martinus woonde. Piet had daar een heel album van gemaakt, dat hij na het overlijden van Willem Kleybroek weer terugkreeg. Piet was een doener, altijd ergens mee bezig, met techniek, knutselen, zagen. De laatste jaren, toen hij ziek was, verveelde hij zich enorm.

Piet en zijn fotografie

Piet fotografeerde, net als mevrouw Boekel, waar vorig jaar een lezing over gehouden is, alledaagse dingen, zoals een opgebroken weg die nooit meer terug zou komen, een gebouw in restauratie, gebouwen die gesloopt zouden worden, jubilea, karakteristieke figuren uit de jaren 70-80, zeilevenementen, etc.

Ook maakte hij foto's van foto's, of dia's van foto's, meestal van oude ansichtkaarten. De meeste foto's heeft de auteur van dit artikel al in zijn collectie, maar soms zijn er "nieuwe ouwe" bij, of (nog leuker) oude foto's met de verklaring waar het is.

Hiervoor is al gesproken over café 't Vosje. De auteur was al jaren in bezit van een bepaalde foto (zie afb. nr. 4), maar wist niet waar hij genomen was; vele personen geraadpleegd, maar iedereen zei dat het niet in Medemblik kon zijn.

Tot...de foto opdook in een album van Piet met daarin de verwijzing naar café 't Vosje. Zie bijgaande fotoafbeeldingen 5 en 6 voor de situatie in 1967, en de situatie in 2019 (afb. 7). Mysterie opgelost en een zorg minder voor de auteurs...

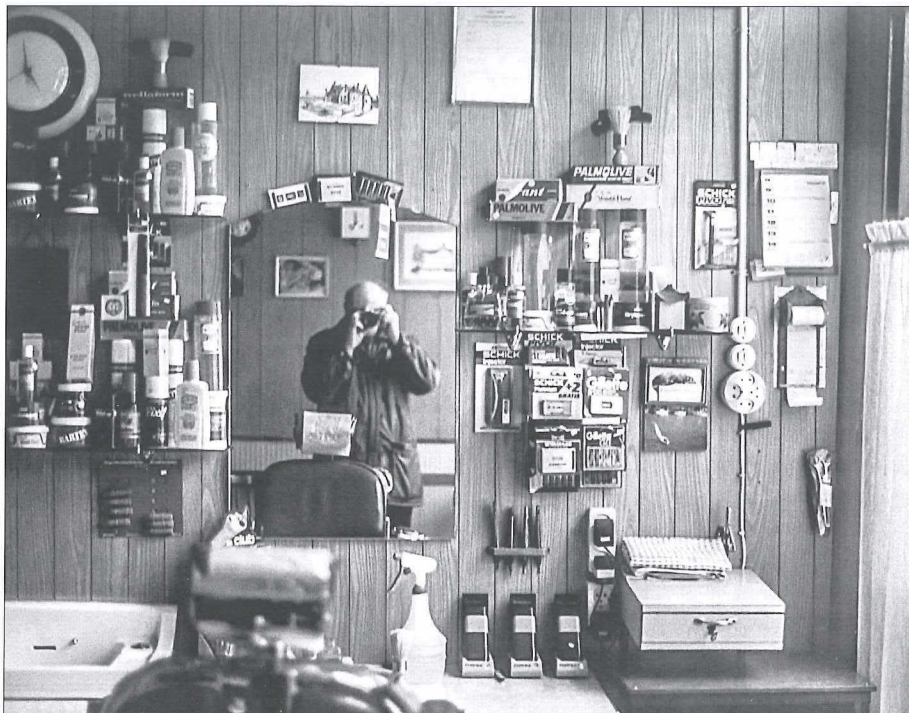
Een greep uit zijn omvangrijke fotocollectie

Het was niet gemakkelijk om tot een selectie te komen waarmee we recht konden doen aan zijn omvangrijke en gevarieerde foto-oeuvre. Hoewel er vele dwarsdoorsneden te maken zijn, hebben we ervoor gekozen zijn werk aan de volgende thema's te verbinden: de mens Piet Ruiter, de stad, Medemblikkers en activiteiten/gebeurtenissen.

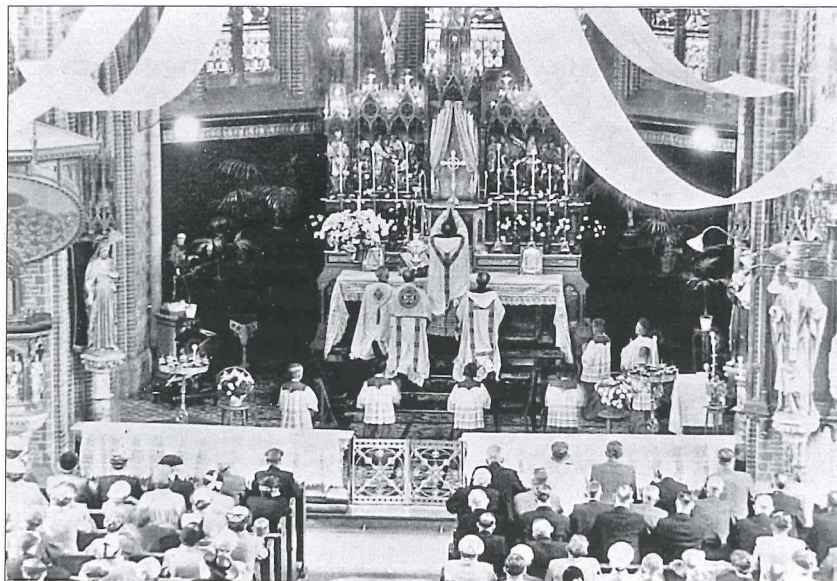
De mens Piet Ruiter

Op afb. 1 zien we een 'zelfportret' van onze fotochroniqueur. De foto toont Piet in zijn natuurlijke habitat van zijn kapperszaak. De zaak die door de jaren heen nagenoeg bleef zoals hij ooit was. Piet hield duidelijk niet van nieuwe fratsen in zijn winkel!!

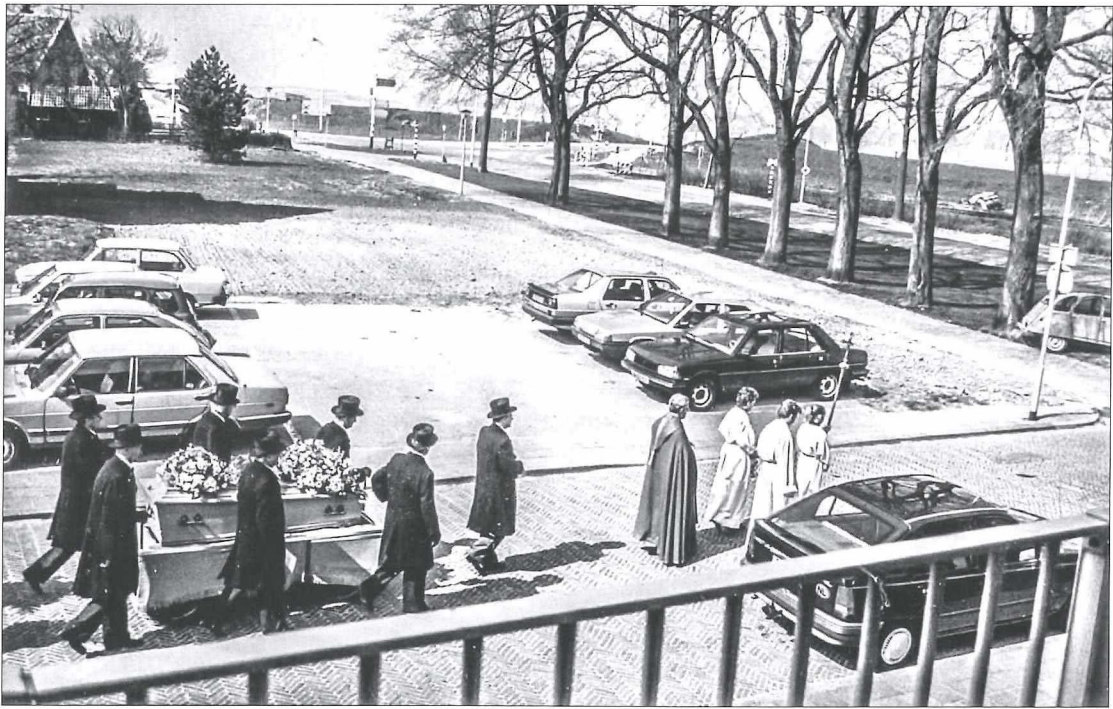
Piet was zijn leven lang overtuigd rooms-katholiek en zeer betrokken bij de Martinus parochie. Afb. 2 toont een mis in de Martinuskerk uit de zomer van 1956.

Afb. 1: Piet Ruiter neemt een zelfportret in de kapperswinkel (ca. 1980).

Afb. 2: Een heilige mis anno 1956 in de Martinuskerk.

Afb.3: Rouwstoet op weg naar de RK begraafplaats anno 1987.

Een niet alledaagse foto van een rouwstoet in de Ridderstraat.

Piet was actief in het dragersgilde en heeft hier feitelijk zijn collega's van het gilde op de foto gezet.

De stad

Heel veel foto's van Piet hebben betrekking op de stad en op allerlei ingrepen en transformaties die er door de jaren heen hebben plaatsgevonden. Het is zijn verdienste dat we weer een blik krijgen op hoe het ooit was. We beginnen de 'serie stad' met het mysterie van 't Vosje. Het verhaal begint met onderstaande foto uit ca. 1930.

De afb. bevat weinig directe aanknopingspunten waar deze is genomen en óf het wel een plek in Medemblik betreft. Totdat de vereniging de beschikking kreeg over het fotomateriaal van Piet. In dat materiaal dook deze foto op met de vermelding dat het de hoek Achterom/Van Houweningepark ter hoogte van 't Vosje betrof.

Afb.4: Groep kinderen op de hoek Achterom/Van Houweningepark ca. 1930.

Met lichte twijfel over de locatieaanduiding van Piet hebben we toch een beeldvergelijking gemaakt van recentere foto's van deze plek. Zie afbeeldingen 5 en 6. Op basis van die vergelijking kunnen we niet anders dan concluderen dat bovenstaande foto uit de verzameling van Piet de oplossing gaf.

Afb.5: Café 't Vosje anno 1969.

We zien op afb. 5 de hoek van 't Vosje met de stenen uitbouw aan de oostkant van het pand met daarin het langwerpige kozijn. De donkere lijnen in het pleisterwerk op afb. 4 zijn ook zichtbaar op afb. 5. De dakpartijen, zoals boven de kinderen op afb. 4 zijn te zien, komen ook terug op afb. 7.

Afb.7: Voormalig café 't Vosje anno 2019.

Wat opvalt op foto 4 is dat er geen opgaande beplanting/bomen zijn te zien. Deze waren met de demping van de Goudsbloemgracht in 1921 verwijderd. Op andere foto's uit deze periode is er ook geen beplanting te zien.

Café 't Vosje was behalve horecagelegenheid, blijkens het bordje naast de entree, ook de plek van samenkomst van de NVV. De NVV stond voor Nederlands Verbond van Vakverenigingen. Zoals bekend ging deze bond samen met anderen vakverenigingen in 1977 op in de FNV

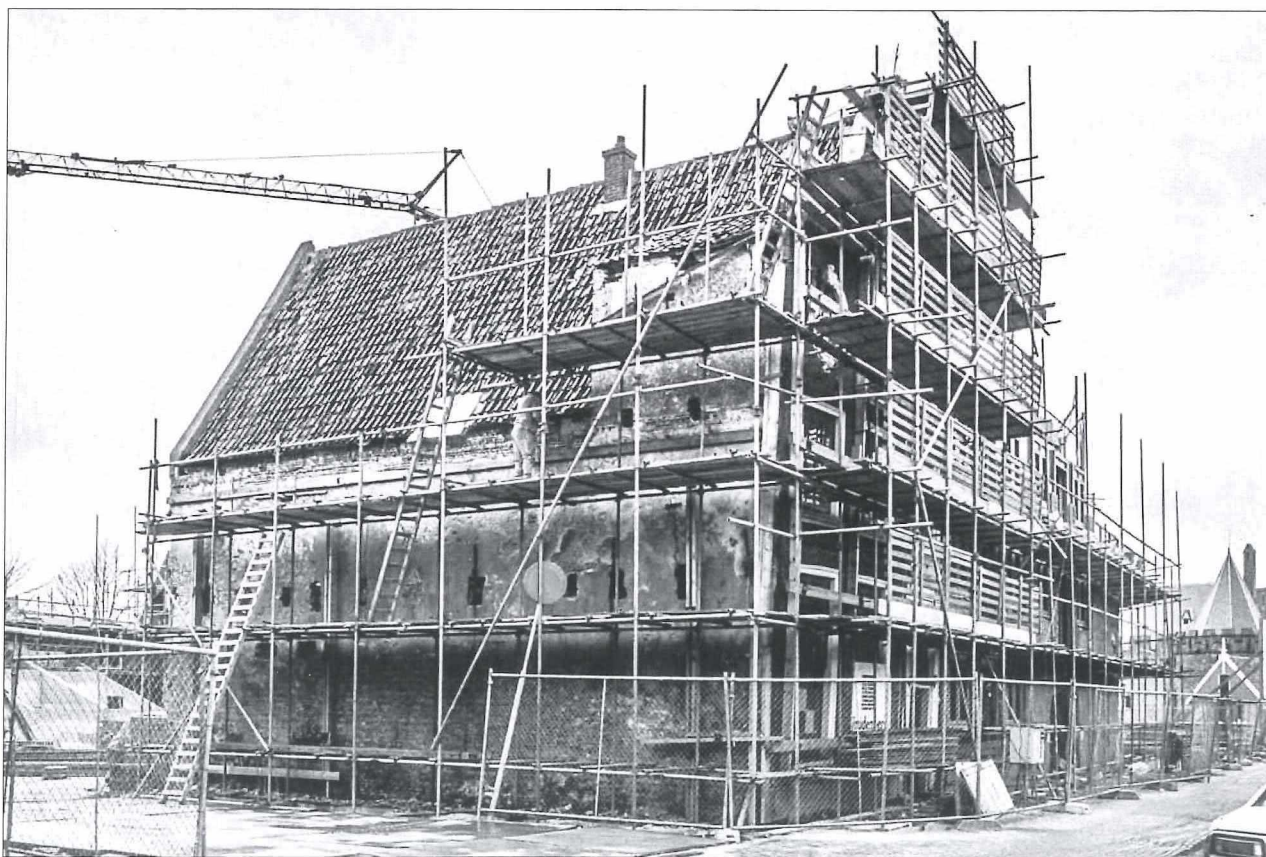
Afb.6: Café 't Vosje anno 1967 was ook het "clubhuis" van de NVV.

Dat er veel plekken in Medemblik ingrijpend zijn veranderd toont foto 8 van Piet.

Hier zien we de oude en inmiddels al lang verdwenen weg in de Brake ter hoogte van de begraafplaats met op de achtergrond de nieuwbouw aan de Westersingel en in de verte de sluiswachterswoningen bij de Westerhavensluis.

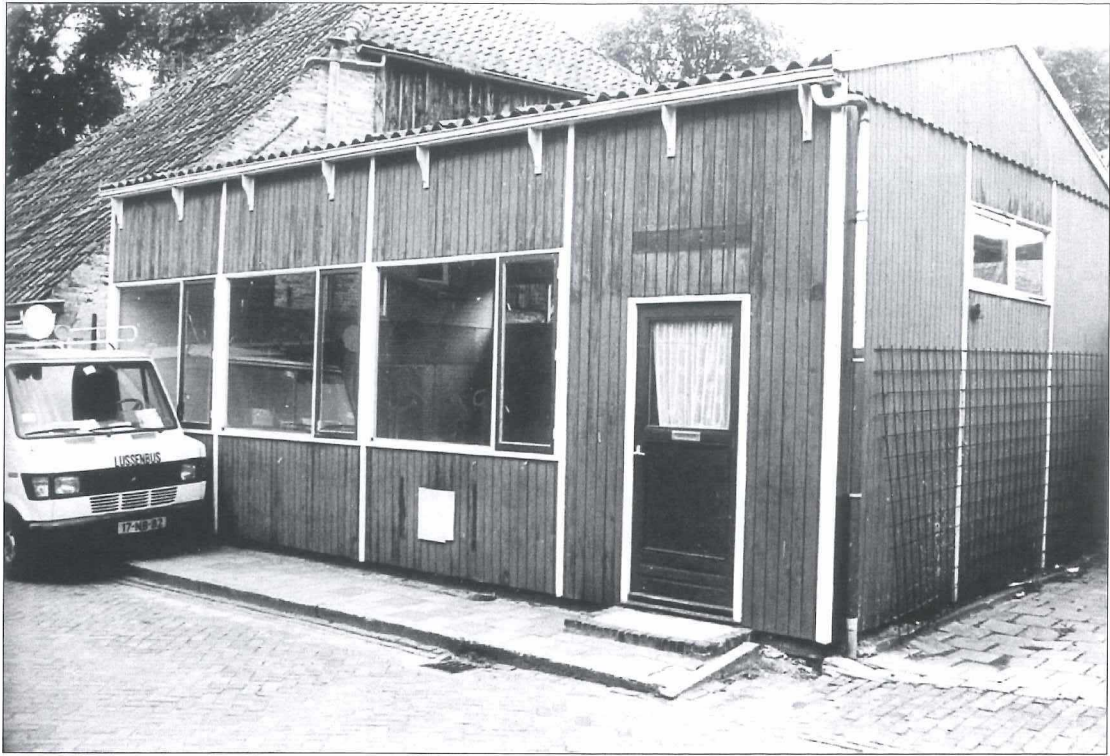
Afb.8: De voormalige Brakeweg ter hoogte van de oude algemene begraafplaats (ca. 1970).

Afb.9: De voormalige "Krakei" aan het Vooreiland in de steigers (ca. 1986).

Het monumentale pand, Vooreiland 22, uit de 17e eeuw, kreeg in 1728 zijn huidige weelderige Lodewijk XIV-vorm. Het pand is inmiddels eigendom van de Vereniging Hendrick de Keyser.

Het bouwwerk ondergaat hier een ingrijpende restauratie, nadat de machinefabriek "Krakei" de naast en achterliggende gebouwen had verlaten en de sloop ervan plaats maakte voor de ontwikkeling van het Zoutziederserf.

Afb. 10: Voormalig verenigingsgebouw van Harmonie Crescendo in de Kruisstraat (1982, vlak voor de sloop).

De aanblik van het verenigingsbouw van Crescendo en de achterliggende boerderij van de fa. Arends in de Kruisstraat geven alles behalve aan fraai aangezicht. Inmiddels is ook deze plek onder handen genomen; het gebouw van Crescendo is verdwenen en op de hoek met het Achterom is een mooie hoekwoning gerealiseerd.

Hieronder een voorbeeld van stedelijk verval; Turfhoek nr. 16 (de boerderij van de fam. Hoogendijk). Gelukkig heeft men ook deze plek onder handen genomen en is hier kwaliteit voor teruggekomen.

Afb. 11: De boerderij van de familie Hoogendijk, vlak voor de sloop (ca. 1971).

Afb. 12: De prachtige herbouw van de synagoge (ca. 1977).

Nog een mooi voorbeeld van de aanpak van de eertijds aanwezige stedelijke verloedering van de Oostelijk Stadsdeel;

de restauratie van de door de gemeente aangekochte synagoge aan het Gedempt Achterom.

Afb. 13: De Pekelharinghaven wordt in 1988 uitgegraven en van meerpalen voorzien.

Wat eens het voetbalveld was ging in 1988 letterlijk op de schop om getransformeerd te worden in een moderne jachthaven.

Op afb. 13 zien we een rupskraan bezig om de beoogde haven op diepte te brengen. De palen voor de ligboxen en steigers zijn 'in den droge' reeds aangebracht.

Medemblikkers

We gaven het aan het begin van onze bijdrage al aan; Piet was niet alleen geïnteresseerd in alledaagse dingen maar ook in gewone Medemblikkers in hun doen en laten.

De onderstaande fotoserie geeft dat mooi weer.

Afb. 14: Adam de Wit, Piet Bakker en Willem van de Wetering met vuilnisauto voor kapper Ruiter (eind jaren zestig).

Over alledaagse dingen gesproken! Toen werd het vuilnis nog gewoon door de gemeente zelf opgehaald, vanaf de jaren zeventig door het SOW. Piet heeft zijn zaak even in de steek gelaten om deze mannen van dienst even vast te leggen.

Willem van de Wetering (rechts) laat zich duidelijk niet afleiden van zijn werk. Adam de Wit (links) en Piet Bakker in het midden poseren wel gewillig voor de camera van Piet.

Afb. 15: Riekelt Pasterkamp en Leen Voorthuizen in het oude havenkantoor (ca. 1987).

Er was een tijd dat we de havenmeester en brugwachter van de Kwikkelsbrug nog goed kenden. Havenmeester Pasterkamp deelt hier kennelijk iets mee aan brugwachter Voorthuizen.

Het verschil in autoriteit is hier door Piet onbedoeld mooi in beeld gebracht.

Nog een mooie actiefoto van een Medemblicker die gewoon aan het werk is. De man achterop de bakfiets is Wouter Bos (mede oprichter Solexvereniging "Vroem Vroem").

Een bijzonderheid aan de naam Helling: Hr. Helling was de laatste wees van het Hervormd Weeshuis!

Afb.16: Wouter Bos in 1958 op de bakfiets van zijn werkgever J. Helling op de Ridderstraat voor huize Sint Martinus.

Afb.17: Het Bakkerijmuseum anno 1989 met bakker Theo Spil en juf Corrie Reinstra.

Wat nu een serieuze publiekstrekker is, begon klein en bescheiden: het Bakkerijmuseum. Dat succes is mede te danken aan de gedreven inzet van banketbakker Theo Spil.

Op de afb. wordt hij (links op de foto) omringd door wellicht diverse aspirant banketbakkers!!

We zien Gerard Keizer op de preekstoel in de Martinuskerk. Aan de linkerzijde geflankeerd door Fred Manshanden.

De context van deze opname heeft Piet niet op achterzijde van de foto vermeld, maar Gerard Keizer nam wellicht de gelegenheid te baat om een verborgen talent aan de aanwezigen te tonen.

Afb.18: Schilders Gerard Keizer en Fred Manshanden op de preekstoel in de Martinuskerk anno 1987.

Afb.19: Ted van Doorn en Willem Kleybroek in de kapperszaak van Piet (ca. 1985).

Een sigaren rokende Ted van Doorn en Willem Kleybroek wachten in de zaak van Piet geduldig op hun knip- of scheerbeurt.

Van deze markante en vaste klanten moet ik wel even een foto maken, moet Piet gedacht hebben. Het geld om af te rekenen heeft Ted kennelijk al in zijn linkerhand!!

Afb.20: Piet Grooteman in de kapperszaak van Piet (ca. 1985).

De ex-slager Piet Grooteman behoorde ook tot de vaste mannelijke clientèle van Piet Ruiter. We zien Piet op al zeer hoge leeftijd hier afgebeeld. Aan zijn gelaatsuitdrukking te zien ondergaat hij het fotomoment met zijn gedachten heel ergens anders!

Afb.21: Thijs Hof met een modern theorielokaal (1987).

Voor heel veel Medemblicker begon de autocarrière met het lesnemen bij Thijs Hof. Met de stijgende welvaart in de jaren vijftig en zestig werd de auto voor velen een bereikbaar ideaal. Maar het 'roze papiertje' moest nog wel even gehaald worden. Thijs heeft vele Medemblickers daarbij op professionele wijze bijgestaan!

Afb.22: Onder anderen Willem IJzerman oefent hier in het omgaan met een duikerspak voor de brandweer (ca. 1985).

De man met het gezicht naar de fotograaf is Willem IJzerman en toentertijd lid van de vrijwillige brandweer van Medemblik. Duidelijk is dat hij geheel opgaat in zijn bezigheden en geen tijd heeft voor een mooie pose. De naam van zijn collega duiker heeft Piet helaas niet vermeld.

Activiteiten/gebeurtenissen

We zijn alweer aangekomen bij de laatste categorie foto's. Deze tonen zaken die we ons allemaal wel weer voor de geest kunnen halen.

Afb.23: De Westerhaven als ijsbaan anno 1963.

Een strenge winter uit lang vervlogen tijden zorgt voor ijsvermaak op de Westerhaven met een VW-bus van de ijsclub.

Wie de op Friese doorlopers schaatsende jongeman is, vermeldt de foto niet. Van de later aangelegde jachthaven is nog geen spoor te bekennen.

Afb.24: 1976, brand in het koepeltje van het voormalige Provinciaal Ziekenhuis, op de voorgrond het opleidingsschip Juliana.

Een tragisch voorval: de monumentale koepel van het hoofdgebouw op de Landswerf staat in lichter-laaie! Het destijds in verval geraakte gebouw was al eerder beroofd van zijn vier zonnewijzers. Gelukkig is later het gebouw weer in oude luister hersteld. Het oude opleidingsschip op de voorgrond doet nu dienst als restaurant in Aalborg, Denemarken.

Afb.25: Voetbalvereniging DEK oefent voor de laatste keer in "De Kuip" van de Pekelharinghaven (ca. 1985).

De jeugd zal zich wellicht afvragen of deze foto wel uit Medemblik komt. De voetballers op het veld zijn kennelijk nog laat aan het sporten, gelet op de lange schaduwen van de toentertijd met populieren omzoomde Kuip.

Afb.26: Surfers op het IJsselmeer (ca. 1985).

Piet toont op afb. 26 een al weer bijna vergeten rage uit de jaren tachtig van de vorige eeuw: windsurfen. Het IJsselmeer rondom Medemblik bleek zeer in trek voor deze sport en trok daardoor toentertijd vele beoefenaars. Inmiddels is deze rage wat uitgewoed en neemt het kitesurfen nabij het Nesbos nu een grote vlucht.

Met dank aan Piet Ruiter en zijn vrouw.

Arnold de Greeuw/Ad Kamma
Medemblik/Hoogkarspel, juni 2019

Herkomst afbeeldingen:
Alle afbeeldingen, behalve afb. 6 en 7: Piet Ruiter.
Afb. 6: OKV "Medenblik".
Afb. 7: Arnold de Greeuw.